

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS VE LİSANSÜSTÜ PROGRAMLARI İÇİN YENİDEN YAPILANMA ZORUNLULUĞU VE BİR MODEL ÖNERİSİ

Doç.Dr. Süleyman TARMAN
OMÜ Eğt.Fak.GSEB. MEABD.

Bilindiği üzere hali hazırdaki yapılanmada Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı olmak üzere iki anabilim dalı bulunmaktadır. Ancak önceki yıllarda bu iki anabilim dalı birbirinden bağımsız olarak iki bölüm halinde varlığını sürdürmekteydi. Bu iki bölümün kendi içinde, örneğin müzik eğitimi bölümünde ses eğitimi, müzik kuramları eğitimi ve çalgı eğitimi anabilim dalları bulunmaktaydı. Bu anabilim dallarının programları birbirinden temelde çok farklılık göstermemekle birlikte anabilim dalının özelliğine uygun bazı derslere programda daha yoğun biçimde yer verilebilmekteydi. Ancak 1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılanması kapsamında bu iki bölüm "Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü" altında birleştirilerek bölüm olmaktan çıkarılıp anabilim dalı haline getirilmişlerdir. Bu değişiklik her iki bölümünde kendi içinde var olan anabilim dallarının yok olmasına neden olmuştur. Temel amacı genel müzik ve resim-iş eğitimine öğretmen yetiştirmek olan bu bölümümüzün yaşadığımız çağın gereklerine uyum sağlayacak biçimde acilen yeniden yapılandırılmasına gerek duyulmaktadır. Bu gerekçelerden başlıcaları şöyle sıralanabilir:

Yeniden Yapılanma Gerekçeleri:

- İlk ve orta öğretim okullarımızda "güzel sanatlar" adı altında bir ders yoktur. Müzik ve Resim-İş dersleri vardır. Bu derslerin öğretmenleri "ders adı ile anılan bölümlerden" mezun olmalıdır.
- Bugünkü yapısı ile bu iki anabilim dalı, mezun öğretmen adaylarının ilk ve orta öğretim okullarında müzik öğretmeni ya da resim-iş öğretmeni olarak işe koşulması için yeterlidir. Ancak özellikle ortaöğretimdeki lise türleri incelendiğinde; alanımızla ilgili olarak **Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi**'nin başlı başına bir okul türü olarak yer aldığı görülür. 2008-2009 öğretim yılı başında halen 58 ilimizde bulunan bu okullarımızda "Müzik", "Resim" ve bazılarında "Spor" bölümleri bulunmakta ve buralarda genel değil **mesleki müzik ve resim eğitimi** verilmektedir. Okul programları incelendiğinde müzik bölümü için; müziksel işitme-okuma, çalgı eğitimi, piyano, koro, orkestra vb. mesleki alan derslerinin, resim bölümü için de; temel sanat eğitimi, resim atölye, desen atölye, grafik vb. mesleki alan derslerinin bulunduğu görülmektedir. Her iki bölümünde söz konusu mesleki alan dersleri için uzman öğretmenlere ihtiyacı vardır. Oysa şuan ki yapılanma, mesleki alan dersleri için uzman değil sadece genel ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapacak nitelikte öğretmen yetiştirmektedir.
- Müzik eğitimine erken yaşlarda başlamanın önemi ve gerekliliği bugün bütün dünyaca bilinmekte ve kabul görmektedir. "Ortaçağ boyunca müzik; geometri, astronomi ve aritmetikle birlikte, eğitimin dört temel boyutundan biri sayılmıştır" (Tarmam, 2006:9). Ayrıca erken yaşlarda başlayan müzik eğitimi, çocukların ilerideki genel akademik başarılarını da olumlu yönde etkilemektedir. Bazı bilimsel araştırmaların sonuçları şöyledir: "17 ülkede, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin fen dersi başarısı üzerine yapılan bir taramada; Macaristan, Japonya ve Hollanda ilk üç sırada yer almışlardır. Bu ülkeler temel eğitim programlarına müzik eğitimini etkili biçimde katan ülkelerdir. Macaristan'daki okullarda -Kodaly yöntemiyle- güne şarkı söyleyerek başlayan ve aslında ilköğretimin birinci kademesinde detone olan çocuklar, ilerleyen müzik eğitimiyle birlikte, Macarların

matematik ve fen alanlarında sivrilişip meşhur olmalarını sağlamışlardır. Amerika’da ise ilköğretimde müzik dersi alan öğrencilerin üniversitelerin Akademik Yeterlik Testlerinde (Scholastic Aptitude Test-SAT), müzik dersi almayanlara göre 20 ile 40 arasında daha fazla puan aldıkları saptanmıştır” (Tarman, 2006:19). Öyleyse tekrar konumuza dönerek hem yaşadığımız çağın gerekleri hem de Türkiye’nin genç ve gelişen nüfusu göz önüne alınarak, küçük yaşlardan başlayarak müzik eğitimi alacak bireylerin, gelecekte daha hoşgörülü ve başarılı bir toplumun oluşmasına katkı sağlayacakları unutulmamalıdır. Bu nedenle özellikle okul öncesi çocuklarımızın yaş özellikleri dikkate alınarak bölümümüzde okul öncesi müzik eğitimi verecek öğretmenler yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

- *Lisansüstü Programlar:* Şu anki yapılanmayla müzik eğitiminde yüksek lisans programını bitiren herkese “(genel) müzik eğitimi uzmanı” unvanı verilmektedir ve bunda bir terslik bulunmamaktadır. Ancak doktora programı bitirildiğinde de yine “(genel) müzik eğitimi doktoru” unvanı verilmekte ve kişinin müzik alanının hangi dalında doktora yaptığı belirsiz kalmaktadır. Çoğu durumda söz konusu dal uzmanlığını – resmi olmaksızın– doktora tezi belirlemektedir. Bölümlerimizin vermiş olduğu eleman alım ilanlarını değerlendirmek üzere kurulan jüriler ise bu belirsizlikten yararlanarak “doktora tezine uygun” bir ilana iş başvurusu yapanlara bile ne yazık ki “o alanda uzman olmadığı” yönünde görüş bildirebilmektedirler. Öyleyse –hekimlerin diplomalarında olduğu gibi– müzik eğitimi doktora diplomalarında da, bireyin müzik eğitimi alanının hangi dalında doktor unvanını aldığı açıkça belirtilmelidir. Böylece uygulamada; aslında doktorasını ya da tezini belirli bir alanda yapmasına karşın –sırf diplomada yazılı olmadığı ve belirtilmediği için– ilgisiz alanlarda da kendilerini yeterli görerek ders vermek isteyenlerin de önüne geçilebilecektir.

Sonuç:

1. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü kapatılmalı, içindeki anabilim dalları Müzik Eğitimi Bölümü ve Resim-İş Eğitimi Bölümü haline getirilmelidir.
2. Müzik Eğitimi Bölümü kendi içinde; **A-Genel Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, B-Mesleki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, C-Okul Öncesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı şeklinde yeniden yapılandırılmalıdır.**
3. Müzik Öğretmenliği lisans programının birinci ya da ilk iki yılında ortak program uygulanmalı ve daha sonra öğrencilerden kendi tercihlerini yapmaları istenmelidir. Bu anabilim dalları arasında öğrencinin performansındaki yükseliş ya da düşüşe göre geçiş yapılabilir. Örneğin çalgısında sivrilen bir öğrenci kendi isteğiyle ve bir kurul kararıyla mesleki müzik eğitimi anabilim dalına geçiş yapabilmelidir.
4. Genel Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda gitar, bağlama, blokflüt, mandolin, akordiyon vb. okul çalgıları ile okul şarkılarının öğretimi yapılmalı, Mesleki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda ses eğitimi ve bütün çalgıların öğretimi ile orkestra/oda müziği derslerine yer verilmeli, Okul Öncesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda da orff çalgıları ile o yaş grubuna yönelik oyunlu-danslı şarkıların/repertuarın öğretimine yer verilmelidir. Kuşkusuz her bir anabilim dalının programı ve içeriği tartışmaya açıktır.
5. *Genel Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan* mezun olan öğretmen adayları ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim kurumlarımızda; *Mesleki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan* mezun olan öğretmen adayları “alanında dal uzmanı olarak” Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ile ilerleyen yıllarda yüksek öğretim düzeyindeki mesleki müzik eğitimi kurumlarımızda; *Okul Öncesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ndan* mezun olan öğretmen

adayları da okul öncesi eğitim kurumlarında ve ilköğretim birinci kademe okullarında işe koşulmalıdır.

6. Müzik eğitimi yüksek lisans programlarından mezun olanlara “Genel Müzik Eğitiminde Uzman” diploması, doktora programlarından mezun olanlara ise örneğin “Mesleki Müzik Eğitiminde Keman Dalı Doktoru” diploması verilmelidir. Bu isimlendirmeler tartışmaya ve geliştirilmeye açıktır.
7. Doğrudan bu bildirinin konusu olmamakla birlikte, özellikle genel müzik eğitimi alanında; Milli Eğitim Bakanlığımızın koordinasyonu, akademisyen ve bestecilerimizden oluşturulacak bir kurul tarafından, ilköğretim birinci sınıftan başlayarak 8. sınıfa kadar her sınıfta öğretilmesi gereken örneğin 25 şarkı belirlenmeli, $25 \times 8 = 200$ hesabıyla bu 200 şarkı –gerekirse bestecilere sipariş verilerek– hem müzik öğretmeni adaylarına öğretilmeli, hem de okullarda öğretilmelidir. Böylece Türk Ulusu olarak, ilerleyen yıllarda sokaktan rastlantısal olarak seçilip bir araya getirilen 10 kişiden “hep birlikte bir şarkı söylemeleri” istendiğinde; İstiklal Marşı, Onuncu Yıl Marşı ya da Gençlik Marşı dışında birlikte seslendirilebilecek bir repertuvara sahip olunacaktır.

Kaynakça:

Tarman, S. “Müzik Eğitiminin Temelleri”, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara, 2006.